

die enkele tientallen al die jaren verrichtten, waarbij ik als de voorman en propagandist fungeerde? Het bestond hierin dat wij zo mogelijk geen enkele gelegenheid verzuimden om van onze beginselen, van ons radicale socialisme te „getuigen”. Niet alleen door vergaderingetjes bij elke gelegenheid die zich voordeed: bij verkiezingen, bij belangrijke herdenkingsdagen in de beweging zoals de 1 mei-viering, de uitroeping van de Commune van Parijs op 18 maart enz. Maar ook door deelneming aan elke verkiezing voor de Gemeenteraad en de Kamer, door debat op alle mogelijke openbare vergaderingen der grote „arbeiderspartij” en van de „burgerlijke” partijen, door strooibiljetverspreiding, b.v. bij gelegenheid van de Onafhankelijkheidsfeesten in november 1913, enz. enz. En steeds was daarbij het thema: de revolutionaire socialistische opvatting der gebeurtenissen tegenover de hoe langer hoe meer aan de bestaande maatschappij zich aanpassende houding der officiële sociaal-democratie.

Om een voorbeeld te noemen van wat ik bedoel: Spiekman, de leider der Rotterdamse sociaaldemocratie stemde voor en verdedigde wat wij, wat het orgaan der S.D.P. het weekblad *De Tribune*, noemden „mercantiele” belangen. D.w.z. hij verdedigde en stemde voor de belangen en de uitbreiding der Rotterdamse haven, eerst als gemeenteraadslid, daarna, toen hij in 1913 ook in de Kamer was gekozen, als kamerlid. Wij, *De Tribune* en ik als haar redacteur en als Rotterdams woordvoerder, verwierpen die houding fel, het marxistisch inzicht gebod dat. En het was ook gemakkelijk genoeg om uit de marxistische literatuur – die ik goed kende – argumenten voor dit standpunt aan te voeren. Wij verwierpen elke toenadering tot of concessie aan de „nationale” gevoelens, zoals die b.v. bij de viering der Onafhankelijkheidsfeesten, van de zijde van de regering en het gemeentebestuur werden gepropageerd. Wij bestreden heftig – en dit was een van de grote beslissende verschilpunten met de S.D.A.P. – de voorkeur die de grote partij bij herstemmingen betoonde voor de liberalen, als onderdeel of liever als middel in de strijd voor het Algemeen Kiesrecht. Wij hielden vol, dat deze taktiek de zogenaamde antithese levend en sterk hield, die de Nederlandse politiek toen geheel beheerste, de strijd tussen links en rechts, waardoor ook de arbeidersklasse verdeeld bleef. Ik zelf schreef, behalve talloze artikelen, een vrij uitvoerige en grondige